



Raadsvoorstel 99
Vergadering 6 oktober 2009

Gemeenteraad

Onderwerp : Ontwerp-gemeentelijk rioleringsplan 2010-2015

B&W vergadering : 1 september 2009

Dienst / afdeling : S&B.BOR.WA

Aan de gemeenteraad,

Om dit moment is het GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan) 2004-2008 vigerend. In 2008 is gestart met het opstellen van een nieuw GRP 2010-2015. Het huidige GRP 2004-2008 is met nog een jaar verlengd (t/m 2009) om de aansluiting tussen beide GRP's te behouden.

Het nieuwe ontwerp-GRP 2010-2015 is opgesteld als een 'verbreed GRP'. Dat betekent dat de drie zorgplichten van de gemeente voor afvalwater, hemelwater en grondwater hierin uitgewerkt zijn.

Deze zorgplichten zijn:

- zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van hemelwater (voor zover de particulier dit zelf niet kan verwerken);
- het zorg dragen voor het in het openbaar gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig en voor zover niet behorend tot de zorg van waterschap of provincie.

Overleg met externen in de voorbereiding

Het ontwerp-GRP 2010-2015 is tot stand gekomen in overleg met waterschap Aa en Maas en de provincie Noord-Brabant.

Op grond van de bepalingen in de Wm moet het ontwerp-GRP formeel ter advisering opgestuurd worden naar alle waterbeheerders en de provincie. Het was planningstechnisch niet mogelijk om dit traject voorafgaand aan de bestuurlijke behandeling van het GRP afgerond te hebben. Daarom loopt het spoor van de formele adviesaanvraag hieraan parallel.

Aangezien waterschap Aa en Maas en de provincie in het voortraject betrokken zijn geweest, worden hier geen zwaarwegende opmerkingen verwacht. Waterschap De Dommel en Rijkswaterstaat zijn niet in het voortraject betrokken geweest. Het beheergebied van De Dommel in de gemeente Helmond is echter dermate klein evenals het raakvlak met Rijkswaterstaat, dat ook hier geen zwaarwegende opmerkingen worden verwacht.

Veranderingen t.o.v. het huidige GRP

Het nieuwe GRP 2010-2015 is op een aantal onderdelen veranderd t.o.v. het huidige GRP. Het gaat om de volgende zaken:

- In het GRP worden ten aanzien van de bovengenoemde zorgplichten een aantal fundamentele beleidskeuzes gemaakt. Onderstaand worden die kort uitgewerkt.
- De vervangingsplanning is veel meer gerelateerd aan de praktijk en gebiedsgericht ingestoken.
- Er is meer aandacht besteed aan de samenwerking in de waterketen en benchmark in de rioleringszorg, cf. de afspraken in het landelijke Bestuursakkoord Waterketen.
- De resultaten van lopende en afgeronde onderzoeken (Stedelijke Wateropgave en Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem) zijn voor zover mogelijk verwerkt in het nieuwe GRP.

De methodiek voor de kostenberekening en de algemene opzet van het GRP zijn grotendeels gelijk gebleven.

Beleidskeuzes GRP

Onderstaand zijn voor de verschillende zorgplichten van de gemeente en een aantal aanpalende onderwerpen de beleidskeuzes opgenomen zoals die ook in het GRP staan verwoord.

Beleidskeuzes gemeente Helmond voor het omgaan met (afval)waterstromen

- De gemeente Helmond zet het huidige beleid voor de ontkoppeling van het (schone) hemelwater en grondwater en het stedelijk afvalwater door.
- De argumenten voor deze ontkoppeling zijn: Het optimaliseren van de afvoercapaciteit, het verminderen van gemengde over storten, het leveren van een bijdrage aan het milieutechnisch functioneren van de RWZI en het leveren van een bijdrage aan de lokale waterhuishouding.
- Het schone regenwater en grondwater worden volgens de volgende voorkeursvolgorde verwerkt: hergebruik, infiltratie, afvoer naar oppervlaktewater, afvoer naar de RWZI.
- Bij in- en uitbreidingen en transformaties worden gescheiden stelsels aangelegd. In specifieke gevallen kan een verbeterd gescheiden stelsel of een gemengd stelsel worden aangelegd. Dit wordt beargumenteerd in het rioleringsplan voor de betreffende locatie. In verband met de capaciteit van de RWZI wordt deze keus ook besproken met het waterschap.
- Bij reguliere rioolvervangingsprojecten legt de gemeente gescheiden stelsels aan, tenzij dit vanuit het oogpunt van doelmatigheid niet gewenst is.
- Afkoppelen lift, vanuit het oogpunt van kostenbesparing, mee met reguliere rioolvervangingsprojecten.
- De grotere rioolvervangingsprojecten worden buurt- en wijkgewijs aangepakt en zoveel mogelijk gecombineerd met weg- en groenonderhoud.
- Alle noodzakelijke openbare voorzieningen ter invulling van de zorgplichten zijn en blijven eigendom van de gemeente en liggen op openbaar terrein, met uitzondering van de IBA's (systemen voor individuele behandeling van afvalwater), hiervoor is/wordt een zakelijk recht gevestigd.

Beleidskeuzes gemeente Helmond voor stedelijk afvalwater

- In het bestaand stedelijk gebied blijft het bestaande rioleringsstelsel het belangrijkste sanitatiesysteem. Dit stelsel wordt beheerd en onderhouden volgens de uitgangspunten in dit GRP.
- De gemeente zal in de planperiode niet zelf actief de mogelijkheden voor alternatieve vormen van sanitatie onderzoeken, maar wel meedenken en meewerken met ideeën van derden.
- Bij nieuwe en bestaande panden in het buitengebied waar nog geen voorziening aanwezig is, wordt de huidige lijn voor het buitengebied doorgezet. Dat betekent:
 - aanleg van drukriolering als dit past binnen de provinciale omslagbedragen en als het huidige of toekomstige pand conform de lozingenbesluiten aangesloten moet worden.
 - aanleg van een IBA als aanleg van drukriolering buiten de provinciale omslagbedragen valt of als het pand conform de lozingenbesluiten niet aansluitplichtig is.

Beleidskeuzes hemelwaterzorgplicht

- Hemelwater wordt zoveel mogelijk schoon gehouden volgens het uitgangspunt: eerst schoonhouden, dan pas zuiveren. Daarbij zijn de uitgangspunten in de lozingenbesluiten in beginsel leidend.
- Als lozing van hemelwater toch aantoonbaar leidt tot een milieuprobleem, dan kan er een (bron- of effectgerichte) maatregel genomen worden.
- De gemeente stelt voorsnog geen gebiedsgerichte verordening op. In plaats daarvan zal de gemeente meer energie steken in structurele communicatie naar de burger over het water- en rioleringsbeleid en het effect van het eigen handelen hierop. In het onderzoeksprogramma wordt hiervoor een extra bedrag opgenomen. De mogelijkheid wordt opgehouden om in de planperiode alsnog een gebiedsgerichte verordening op te stellen, mocht hier aanleiding toe zijn.

- Alle voorzieningen voor de inzameling en verwerking van hemelwater (waaronder ook de tijdelijke oppervlakkige bergingen, infiltratievelden, wadi's, ondergrondse bergings- en infiltratiesystemen etc.) maken onderdeel uit van het 'rioleringsstelsel' en staat op kaart en in het beheersysteem.
- Permanent watervoerende bergingen maken alleen onderdeel uit van het rioolsysteem als er een terugvoersysteem is vanuit de berging naar de riolering. In het Helmondse geval gaat het om de extra bergingen bij de Heijnsbergenstraat en de Gulden Aa.
- Het onderhoud van deze voorzieningen kan, uit het oogpunt van doelmatigheid, neergelegd worden bij andere teams in de gemeentelijke organisatie. Het onderhoud kan gedekt worden uit de rioleringsheffing voor zover vanuit de invulling van de gemeentelijke watertaken dit onderhoud noodzakelijk is.
- De gemeente hanteert het uitgangspunt dat bij neerslaggebeurtenissen die groter zijn van bui 8 (oftewel een piek van 110 l/s/ha en een totale hoeveelheid neerslag van 19,8 mm in een uur) water op straat kan ontstaan. NB. 'Bui 8' komt statistisch gezien eens per twee jaar voor en wordt in Nederland veel als 'ontwerp-bui' gebruikt om stelsel op te dimensioneren.
- Water op straat wordt geaccepteerd als een noodzakelijke situatie om wateroverlast te voorkómen.
- Als er wateroverlast (materiële en/of economische schade bij burgers en bedrijven) optreedt, dan spant de gemeente zich in voor maatregelen om deze schade in de toekomst te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen worden opgenomen in de jaarlijkse operationele programma's of, in spoedsituaties, bilateraal met de verantwoordelijke bestuurder besproken. De gemeente aanvaardt bij neerslaggebeurtenissen waarop het stelsel niet is berekend geen aansprakelijkheid voor geleden schade.
- Bij toekomstige herberekeningen wordt het stelsel ook doorgerekend met heviger neerslaggebeurtenissen (bui 9) om gevoel te krijgen voor mogelijke water-op-straat locaties bij klimaatontwikkelingen.
- Bij de herberekeningen wordt het gedrag van regenwater aan maaiveld nadrukkelijk meegenomen in de beschouwing waar mogelijk wateroverlast kan optreden.

Beleidskeuzes grondwaterzorgplicht

- Grondwaterproblemen in toekomstige woongebieden en bedrijventerreinen worden zoveel mogelijk voorkomen door grondwater een plaats te geven in de trits: bestemmen, inrichten en beheren.
- In nieuwe (uitleg)gebieden wordt een gemiddelde ontwateringsdiepte gehanteerd van 80 cm –mv. Daarbij moet aandacht zijn voor nabijgelegen natuurgebieden die mogelijk negatief worden beïnvloed. Hier moeten dan maatregelen voor genomen worden (zie ook het Waterplan voor verdroogde natuurgebieden en beleidsuitgangspunten).
- In bestaande gebieden en bij inbreidingen en binnenstedelijke transformaties wordt geen ontwateringsdiepte gehanteerd.
- Bij inbreidingen en binnenstedelijke transformaties geldt de bestaande grondwatersituatie als uitgangspunt. Planontwikkeling mag niet leiden tot grondwaterproblemen in de omgeving.
- De gemeente richt geen apart waterloket in, maar sluit aan bij het bestaande klanteninformatiesysteem. Wel wordt bekeken of het mogelijk is om in dit systeem de (grond)watergerelateerde klachten te 'labelen'.
- De gemeente vervult de regierol bij klachten over grondwater en bekijkt of er meer waterbeheerders betrokken zijn.
- De gemeente doet onderzoek en bekijkt of er sprake is van structurele grondwateroverlast voor de aan de grond gegeven bestemming. Zo ja, dan zal de gemeente samen met de particulier en eventueel andere betrokken waterbeheerders een plan van aanpak opstellen, maatregelen definiëren en afspraken maken over financiering en uitvoering.
- De gemeente is, bij gebleken overlast, alleen gehouden aan het treffen van maatregelen op het openbaar terrein. De particulier is verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op zijn eigen terrein.
- Er is sprake van structurele overlast als aan de volgende drie criteria wordt voldaan:
 - het gaat niet om een klimatologisch incident (overlast als gevolg van een extreem natte periode bijvoorbeeld), maar om een regelmatig terugkerend of blijvend probleem en

- het gaat om een grondwaterstand die tenminste 4 weken achter elkaar hoger is dan 80 cm – mv ter plaatse van bebouwing/infrastructuur en
- er is sprake van een significante belemmering van het normale gebruik van de bestemming zoals die is vastgelegd in het bestemmingsplan.

Beleidskeuzes meten/monitoren/RTC

- De gemeente investeert tijd en geld in een goede en doelmatige monitoring. Om dit te kunnen doen wordt een (langjarig) monitoringsprogramma opgesteld.
- Zowel het stelsel zelf als de relatie tussen stelsel en ontvangend systeem (oppervlaktewater en bodem) zijn onderwerp van de monitoring.

Beleidskeuze innovatie

- De gemeente investeert tijd en geld in innovatie in het waterketenbeheer. Hiertoe wordt jaarlijks een stelpost in het onderzoeksprogramma opgenomen.

Beleidskeuze communicatie

- De gemeente gaat meer structureel over water en riolering communiceren. Hiertoe wordt een apart communicatieplan opgesteld, (ofwel dit plan wordt geïncorporeerd in het communicatieplan vanuit het waterplan 2006-2010). In het onderzoeksprogramma wordt voor communicatie jaarlijks € 20.000 opgenomen. Dit bedrag is primair bedoeld om communicatiemiddelen te ontwikkelen (folders, TV-reportages, tentoonstellingen/exposities, doelgroepgerichte communicatie etc.).

Middelen

Investerings in de planperiode

Voor de planperiode van het ontwerp-GRP zijn, naast de reguliere beheertaken, een aantal concrete investeringen opgenomen. Deze zijn al gecommuniceerd bij de VJN 2009 en opgenomen in het investeringsprogramma (onder voorbehoud van goedkeuring door de raad dit najaar).

Het overgrote deel van de rioolvervangingen gedurende de planperiode zal plaatsvinden in de volgende gebieden (zie bijgevoegde kaart):

- Vinkelaan e.o. (start al in 2009)
- Rembrandlaan/Johannes Vermeerlaan/Jan van Goyenlaan
- Helmond-oost: het nog ontbrekende deel onder het Sjef de Kimpepad tot aan de Trompstraat
- Helmond-west: het gebied tussen de 3^e Haagstraat en de Ifterestraat (i.c.m. de Buitennom)
- Stiphout: Dorpsstraat e.o.
- Hoogeind: Churchilllaan/Lage Dijk/Engelseweg/omgeving Tussendijk

Daarbij moet vermeld worden dat een aantal projecten meelift met andere ontwikkelingen. Dit zijn de Dorpsstraat in Stiphout en het gebied in Helmond-west. Voor de Dorpsstraat in Stiphout wordt aangesloten bij de totale reconstructie van de straat. Bij Helmond-west is de Buitennom leidend.

Tot slot wordt nog een financiële bijdrage geleverd aan de vervanging van de riolering in de Binnenstad.

Het totale investeringsvolume in de planperiode 2010 t/m 2015 bedraagt ruim 18 miljoen euro (incl. VAT, excl. BTW).

Rioolheffing

Op grond van de nieuwe wetgeving wordt het rioolrecht omgebouwd tot een rioolheffing. Het rioolrecht was een zgn. 'retributie'. De nieuwe rioolheffing is een doelbelasting. De belastingverordening zal voor 2010 op dit onderdeel aangepast worden.

De wetgeving biedt de mogelijkheid om met twee aparte heffingen te werken: een heffing voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater en een heffing voor het hemelwater en grondwater. Er is in het GRP een korte analyse uitgevoerd naar de haalbaarheid en wenselijkheid van deze gescheiden heffing. Daarbij is gebleken dat het invoeren van gescheiden heffingen nogal wat consequenties kan hebben. Niet zozeer in de totale inkomsten voor de gemeente, maar wel in de verdeling van de lasten tussen de belastingplichtigen.

Daarom is besloten om een gescheiden rioolheffing niet per 2010 in te voeren, maar in 2011 onderzoek uit te voeren naar de wenselijkheid hiervan en de hiermee gemoeide consequenties.

Bij de VJN 2009 is een voorstel gedaan voor het tarief voor de rioolheffing op basis van de toen bekende gegevens uit het GRP 2010-2015. Daar is bijgekomen het voorstel om de kwijschelding (ruim 600.000 euro op jaarbasis) uit het tarief te laten dekken. (In het verleden kwamen de kosten voor kwijschelding uit de algemene middelen). Hierover zijn bij de behandeling van de VJN geen vragen gesteld. Daarom wordt ervan uitgegaan dat dit voorstel bij de begrotingsbehandeling in het najaar definitief vastgesteld zal worden. Het tarief 2010 is bij de VJN vastgesteld op € 230,04.

In de laatste berekeningen van het GRP is gebleken dat het kostendekkende tarief (incl. kwijschelding) iets lager ligt, op € 226,31.

Met de afdeling MO/CF is afgesproken dat het voorgestelde tarief voor 2010 daarom €226,32 zal zijn (in verband met deelbaarheid door 12 voor gespreide betaling). Dit tariefvoorstel zal meegenomen worden bij de begrotingsbehandeling dit najaar.

Bij vaststelling van dit tarief heeft Helmond een, voor langere periode, kostendekkende rioolheffing.

Er is vooralsnog geen reden om, na 2010, het tarief nog verder te laten stijgen (uitgezonderd de jaarlijkse inflatiecorrectie en met gelijkblijvend beleid als uitgangspunt).

Vervolgstappen

Na behandeling van het ontwerp-GRP 2010-2015 zijn de volgende vervolgstappen voorzien:

- Na vaststelling van het GRP in de raad, wordt de vaststelling hiervan gepubliceerd in de Trompetter en wordt het GRP voor een ieder gedurende 6 weken ter inzage gelegd in de Stadswinkel.
- Het vastgestelde GRP wordt opgestuurd naar de waterbeheerders, Rijkswaterstaat, de provincie en de minister van VROM.

Bijlagen

Kaart met gebieden waar in de planperiode rioolvervangingen uitgevoerd gaan worden.

Het advies van de commissie middelen, ondersteuning en economie en het advies van de commissie ruimtelijk fysiek zal, na ontvangst, voor u ter inzage worden gelegd.

Burgemeester en wethouders van Helmond,
De burgemeester, De secretaris,
Drs. A.A.M. Jacobs. Mr. A.C.J.M. de Kroon.



Raadsbesluit 99
Vergadering 6 oktober 2009

Gemeenteraad

De raad van de gemeente Helmond;
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 september 2009
gelet op de bepalingen van de Gemeentewet;

besluit:

1. **Het ontwerp-Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2015 vast te stellen.**
2. **De rioolheffing voor 2010 vast te stellen op € 226,32 en dit op te nemen in de begroting 2010.**
3. **De rioolheffing voor de jaren 2011 t/m 2015 alleen met de jaarlijks vast te stellen inflatiecorrectie te verhogen (uitgaande van gelijkblijvend beleid).**

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 6 oktober 2009.

De raad voornoemd,
De voorzitter,

de griffier,